

Република Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА
**БИРО ЗА ЗАСТАПУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ПРЕД
ЕВРОПСКИО СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА**

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
**ЗА РАБОТАТА НА МЕЃУРЕСОРСКАТА КОМИСИЈА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА
ОДЛУКИТЕ НА ЕСЧП**
ЗА 2012 ГОДИНА

СКОПЈЕ, МАРТ 2013

Во согласност со член 46 од ЕКЧП, Комитеот на министри врши надзор над извршувањето на пресудите на ЕСЧП. Ваквата надлежност Комитетот ја резлизира во принцип во текот на 4 редовни состаноци (DH meetings) во текот на годината.

Суштината на оваа надлежност на Комитетот на министри е да обезбеди дека државите членки на Советот на Европа ги извршуваат пресудите и определени одлуки донесени од страна на ЕСЧП. Комитетот надзорот над извршувањето на секој поединечен случај го завршува со донесување на финална резолуција. Финалните, како и времените резолуции и останати одлуки кои Комитетот на министри може да ги донесе во врска со надзорот над извршувањето на конкретен предмет јавно се објавуваат од страна на Комитетот на министри.

Опсег на надзорот кој го врши Комитетот на министри

Мерките кои се очекува да бидат преземени од страна на државата во процесот на извршување се од два вида:

Првиот вид на мерки – **индивидуалните мерки** – кои се однесуваат и се насочени кон апликантот. Тие се насочени кон одстраницување на последиците кои апликантот ги трпел како последица на повредите на Конвенцијата костатирани во пресудата на ЕСЧП, и имаат за цел постигнување, колку што е можно на "*restitutio in integrum*" (враќање во поранешна состојба).

Обврската за преземање на индивидуални мерки има два аспекти: прво, државата во принцип има обврска на апликантот да му исплати определен паричен износ на име правично обештетување, односно надомест за штета за констатираната повреда на Конвенцијата, а досуден од страна на ЕСЧП во согласност со членот 41 од Конвенцијата.

Вториот аспект се однесува на фактот дека последиците од повредата не секогаш се соодветно ремедирани исклучиво со исплатата на правичното обештетување во износ досуден од страна на ЕСЧП или пак со самото констатирање на повреда на ЕКЧП. Во зависност од околностите, обврската за колку што е можно *restitutio in integrum*, може да бара преземање понатамошни мерки како на пример, повторување на постапката за која ЕСЧП констатирал дека била спороведена спротивно на членот 6 од Конвенцијата (право на правично судење),

Вториот вид на мерки – **општите мерки** – се однесуваат на обврската на државата да превенира идни слични повреди на Конвенцијата или ставање крај на континуираните повреди на Конвенцијата (како на пример, законски или дури и уставни измени, или пак зголемување на бројот на персоналот, измена на постојните практики и сл.). При оценката на општите мерки, Комитетот на министри особено внимание посветува на ефикасноста на мерките од аспект на превенирање на

идни слични повреди на ЕКЧП и на тој начин превенирање на ткн. „клонирани случаи“, пред ЕСЧП, со наводи за исти односно слични повреди на Конвенцијата како оние веќе утврдени од страна на ЕСЧП во претходни пресуди. Ова е особено важно од аспект на извонредно големиот број на апликации со кој се соочува ЕСЧП во последните години и потребата од обезбедување на долгорочна ефикасност на системот на извршување.

Опсегот на мерките за извршување кои Комитетот на министри ќе ги бара или очекува во процесот на извршување на една пресуда, зависи од заклучоците во пресудата на ЕСЧП, гледани од аспект на праксата на Комитеот на министри и релевантните информации за состојбите на национално ниво. Така понекогаш во процесот на следење и надзор на извршување на пресудите, Комитетот на министри може да оцени за потребно да почека ЕСЧП да донесе други дополнителни одлуки кои ќе понудат одговор на прашањето дали нови апликации од слична природа се недопуштени што докажува дека преземените општи мерки вродиле со плод и се ефективни во превенирањето на идни слични повреди или пак доведуваат до заклучок дека апликантот продолжува да ги трпи полседиците од повредите на ЕКЧП или пак сеуште претставува жртва на веќе констатирани повреди.

Во однос на исплатат на правичното обештетување, условите за извршување најчесто се составен дел на самата пресуда на ЕСЧП (рокот за испата, валутата, затезната камата итн.). Исплатата сепак, како и во останатите држави членки на Советот на Европа, покренува понекогаш комплексни прашања, на пример во случај кога согласно пресудата износот треба да се плати на апликантот, а адвокатите бараат исплатата да се изврши на нивните сметки, или кога апликантите од определени причини одбиваат соработка и не ги доставуваат потребните податоци за непречена исплата на досудениот инос (на пр. недоставуваат сметка на која исплатата треба да се изврши) и сл. Ваквите случаи се решаваат согласно праксата на комитетот на министри (за повеќе види документ CM/Inf/DH(2008)7final).

Во однос на природата и опсегот на мерките потребни за извршување на пресудата, независно дали се работи за индивидуалните или општите мерки, пресудите, во принцип, не кажуваат ништо. Ваквите мерки, како што впрочем и ЕСЧП и самиот констатира во многу прилики, треба да ги индентификуваат самите држави, под надзор на Комитетот на министри. За овие потреби, националните власти може да најдат насоки во богатата пракса на другите држави која се развивала низ годините и препораките на Комитетот на министри. Ваквата ситуација се објаснува со принципот на субсидиерност, согласно кој, одговорната држава има во принцип, слобода на избор во однос на мерките кои ќе ги презема со цел да ги исполнi обврските од ЕКЧП, во однос на извршувањето на пресудите. Сепак, ваквата слобода оди рака под рака со контролата од страна на Комитетот на Министри, кој во текот на надзорот над извршувањето на конкретна пресуда, може да усвои одлуки или времени резолуции со цел да го изрази своето задоволство,

загриженост, охрабрување и/или предлози во однос на мерките за извршување кои се очекуваат.

Генералниот директорат за човекови права и владеење на правото преку Оделот за извршување на пресудите и одлуките на ЕСЧП, му помага на Комитетот на министри во надзорот на мерките кои се преземаат од страна на државата во процесот на извршување на пресудите на ЕСЧП. Оделот во процесот на извршување на конкретна пресуда, на државата може да и понуди, или на нејзинот барје да одговори со разни форми на помош (совет, правна екпертиза, округли маси и други форми на таргетирана соработка).

Процесот од Интерлакен – Измир и Брајтон

Зголемениот притисок врз системот на заштита на човековите права, воспоставен со ЕКЧП, кој се манифестира со извонредно голем број на апликации, односно предмети по кои постапува ЕСЧП, како и високиот процент со кои „клонираните“ случаи учествуваат во вкупниот број на предмети во постапка пред ЕСЧП, го отвори прашањето за обезбедување на долгорочна ефикасност на целокупниот систем за заштита на човековите права воспоставен со ЕКЧП и негова реформа. Притоа еден од сегментите на реформата го опфати и системот на надзор над извршувањето на пресудите, имајќи ја предвид меѓусебната врска помеѓу извршувањето на пресудите, односно надзорот врз извршувањето и бројот на нови апликации пред ЕСЧП, особено кога станува збор за „клонираните“ случаи. Дел од поновите и позначјани реформски мерки во оваа смисла се содржани во Протоколот бр. 14 на ЕКЧП, кој влезе во сила на 1 јуни 2010, а кој покрај мерки за подобрување на постапката пред ЕСЧП, предvide и нови овластувања на Комитетот на министри во сферата на надзор над извршувањето на пресудите (особено можноста за барање до ЕСЧП за толкување на пресудата и можноста за покренување на постапка против државата во случај на одбивање пресудата да биде извршена).

Реформскиот процес доби понатамошен *input* во рамките на ткн. Интерлакен процес, која започна со одржување на Конференцијата на високо ниво во февруари 2010 посветена на реформа на ЕСЧП, во организација на Швајцарското претседателство со Советот на Европа и таму усвоениот акционен план. Процесот продолжи последователно да се развива и надоградува на Конференцијата во Измир, организирана од страна на турското претседателство со Советот на Европа, и Конференцијата во Брајтон организирана за време на британското претседателството во април 2012.

Еден од првите резултати на реформскиот процес беше усвојувањето од страна на Комитетот на министри во декември 2010, на новите работни методи кој започнаа да се применуваат од 1 јануари 2011, со што се воведе нов модел на надзор над извршувањето на пресудите, чии специфики се објаснети во продолжение.

Новиот систем на надзор врз извршувањето

Идентификување на приоритетните случаи – систем на „две траки,,

Со цел да се одговори на потребите за поголема ефикасност на системот на надзор над извршувањето на пресудите на ЕСЧП, новиот модел предvide систем на надзор кој се заснова на „две траки,, што му овозможува на Комитетот на министри да се фокусира на предметите кои ќе се најдат на „траката на зајакнат надзор,, за разлика од останатите предмети чие извршување ќе се следи на „траката на стандарден надзор,,. Правилата на Комитетот на министри предвидуваат под „зајакнат надзор,, да се следат:

- предметите кои бараат итни индивидуални мерки;
- пилот пресудите;
- пресудите кои укажуваат на постоење на крупни структурни и/или комплексни проблеми идентификувани од страна на ЕСЧП и/или Комитеот на министри
- меѓудржавните предмети

Вкупната класификацијата на предметите, ја прави Комитетот на Министри, а тој може да одлучи било кој случај да се следи под „засилен надзор,, на иницијатица на држава членка на Советот на Европа или Секретаријатот. Ваквата иницијатива може да биде дадена во било која фаза од постапката на надзор над извршувањето, а Комитетот на министри за ова одлучува со донесување на образложена одлука. На сличен начин предмет чие извршување е под „засилен надзор,, може последователно да премине во „стандарден надзор,, кога развојот на настаните во рамките на националниот процес на извршување не укажуваат на понатамошна потреба од „зајакнат надзор,. Така на пример, трансферот од „зајакнат,, во „стандарден надзор,, може да се случи кога Комитетот на министри:

- е задоволен од презентираниот акционен план или неговата имплементација, кога државата ќе ги надмине пречките кои постоеле во процесот на извршување на конкретна пресуда, или
- кога итните индивидуални мерки за кој постоело потреба согласно околностите на предметот, ќе бидат преземени.

Обратно, трансферот од „стандарден „ во „зајакнат надзор,, е можен поради:

- недоставување на акционен план односно извештај. Имено, доколку државата не поднесе акционен план односно извештај во периодот од 6 месеци по конечноста на пресудата на ЕСЧП, Секретаријатот доставува потсетник, а доколку државата не поднесе акционен план односно извештај во периодот од 3 месеци по приемот на потсетникот, во тој случај Секретаријатот ќе достави предлог, извршувањето на конкретниот предмет да се следи согласно правилата на „зајакнатиот надзор,;

- несогласување помеѓу државата и Секретаријатот околу содржината на акциониот план односно извештај. Во определени случаи може да се појави несогласување помеѓу државата и Секретаријатот во однос на опшегот или видот на мерките кои треба да бидат преземени во процесот на извршување на конкретна пресуда, тогаш државата и/или Секретаријатот може да дадат иницијатива, извршувањето на предметот да се следи во „зајакната процедура“, за да може Комитетот на министри да даде насоки и на тој начин да придонесе и да го помогне процесот на извршување;
- сериозно доцнење во имплементацијата на мерките предвидени со акциониот план, на иницијатива на Секретаријатот.

Континуиран надзор над извршувањето

Модалитетите во системот направени во 2010 остануваат базирани на правилото дека сите нови предмети ќе бидат ставени на агендата на Комитетот на министри и дека надзорот во основа се одвива на специјалните состаноци за човекови права на Комитетот на Министри (Human Rights (HR) meetings). Сепак, тие воведуваат поконтинуиран надзор на процесот на извршување, на тој начин што се смета дека сите предмети се на агендата на секој состанок на Комитетот на министри. Ова треба да му овозможи на Комитетот на министри полесна и побрза реакција во однос на различниот развој на настани на национално ниво и треба да ја охрабрат размена на информации и консултации и поинтензивна соработка помеѓу државата и Оделот за извршување на пресудите и одлуките на ЕСЧП.

Иницијативата предметот да се најде на јавна дебата на состанок на Комитетот на министри може да дојде од држава членка на Советот на Европа или Секретаријатот. Иако отсуствуваат јасни критериуми во однос на тоа, кога може да се истапи со ваква иницијатива, јасно е дека ова е поврзано со прогресот или недостатокот од прогрес во извршувањето на конкретна пресуда и потребата да се бараат насоки или подршка од Комитетот на министри за процесот на извршување. Инцијативата во секој случај мора да содржи јасни и образложени причини.

Систем на надзор врз основа на „акциони планови“ и „акциони извештаи“

Новините во системот предвидуваат дека надзорот да се спроведува врз основа на систем на акциони планови и акциони извештаи подгответи од страна на надлежните државни органи во врска со секој конкретен предмет или група на предмети. Тие треба да ги објаснат мерките кои се веќе преземени или е планирано да се преземат (општи и/или индивидуални) за извршување на определна пресуда на ЕСЧП, а како одговор на повредите на ЕКЧП констатирани од страна на ЕСЧП. Акционите планови, меѓудругото ги содржат и роковите во кои планираните мерки треба да бидат преземени од страна на државата, односно националните надлежни органи, на истиот начин како што

акционите извештаи содржат индикација за тоа кога биле преземени мерките за кои државата известува. Приложено кон извештаите се доставуваат и соодветни материјали во прилог, како доказ за преземените мерки. Правилата на Комитетот на министри кои го регулираат надзорот над извршувањето на пресудите и одлуките предвидува дека акционите планови треба да бидат доставени во што е можно пократок рок, а најдоцна во период од 6 месеци по конечноста на пресудата односно одлуката на чие извршување се однесуваат. Акционите извештаи се доставуваат, во принцип, последователно и со нив пред Комитетот на министри се реферира за реализацијата на активностите претходно предвидени во доставениот акциониот план. По добивањето на акциониот план од страна на државата, Секретаријатот врши прелиминарна оценка на предвидение мерки за извршување и предложената динамика за нивно спроведување. Во оваа фаза Секретаријатот може од државата да побара дополнителни информации објаснување или друго, со цел усогласување на текстот на предложениот акционен план.

Акционите планови и извештаи може да бидат комбинирани во еден документ или пак да претставуваат одвоени документи, кои може односно треба последователно да се ажурираат (на пример во случај кога државата одлучила да преземе дополнителни мерки за извршување, кои неможеле да се идентификуваат во иницијалната фаза на извршувањето, односно кога државата известува за прогресот во споредување на мерките предвидени во акциониот план).

Транспарентност

Во одговорт на барањата за поголема транспарентност на процесот, измените во системот воведени во 2010, предвидаа објавување на акционите планови и извештаи изгответи од страна на државите на web страницата на Комитетот на министри на јазикот на кој се доставува, освен во случаи кога поради доверливост на податоците истите не можат да бидат објавени.

Особености на практичното функционирање на новиот систем на надзор над извршувањето на пресудите

Во рамките на процедурата на „стандарден надзор“, интервенциите на Комитетот на министри се ограничени. Ваквите интервенции се сведуваат на потврда, кога предметот е ставен за прв пат на агенданта, дека истиот ќе биде под „стандарден надзор“, и последователно формално се констатира поднесувањето на акционен план/извештај. Развојот на настаните на национално ниво сепак одблику го следи Одделот за извршување на пресудите. Информациите кои се примаат и евалуацијата на истите направена од страна на Одделот, се на располагање на Комитетот на министри со цел, тој да може да интервенира во случај на потреба и трансфер на предметот под „зајакнат надзор.“.

„Зајакнатиот надзор,“ пак значи дека прогресот на извршувањето на пресудата, кој близку се следи од страна на Комитетот на министри, истиот го фасилитира со усвојување на акти (одлуки и/или времени резолуции), со кои изразува задоволство, охрабрување или загриженост и/или дава сугестији или препораки во однос на определени мерки за извршување. Интервенциите, во зависност од околностите може да имаат друга форма, како на пример, декларација од страна на претседателот на Комитетот на министри или сл. кој се доставуваат до засегнатите држави.

На барање на Комитетот или државата, Оделот може да го помогне процесот на извршување со различни активности на соработка (законска експертиза, билатерални состаноци, округли маси, работни сесии со надлежните државни органи и сл.). Ваквите активности се од особено значење во контекст на извршувањето на предметите чие извршување е под зајакнат надзор.

Поедноставна процедура за надзор над исплатата на правичното обештетување

Надзорот над исплатата на правичното обештетување, се поедностави согласно работните методи од 2011 и во поголема мера ја нагласи одговорноста на апликантите да реагираат во случај на проблеми при исплатата. Улогата на Оделот за извршување на пресудите во принцип е ограничена на нотирање на исплатата на главниот долг (досудениот износ на правично обештетување) и затезната камата, во случај на задочната исплата на паричното обештетување и објава на овие овие информации на веб страницата (www.coe.int/execution). По приемот и објавата на информациите во врска со исплатата, апликантите имаат период од два месеца да се обратат до Оделот заради било кави проблеми во врска со исплатата. За ваквата можност за реакција апликаните се известуваат писмено од страна на ЕСЧП при доставувањето на пресудата. Во случај на било какви реакции од страна на апликантите, деталите околу исплатата ќе бидат подетално испитани од страна на Оделот, а по потреба и од страна на Комитетот. Во случај на отсуство на било каква реакција од страна на апликантот во периодот од два месеци, прашањето на исплата на правичното обештетување се смета за затворено.

Завршување на надзорот над извршувањето на конкретен предмет - сите мерки преземени - финална резолуција

Кога Комитетот на министри ќе го добие конечниот акционен извештај, со напомана дека државата смета дека сите мерки за извршување на пресудата се преземени, и соодветно образложение за причините поради кои смета дека не се потребни понатамошни мерки, започнува да тече периодот од 6 месеци во кој другите држави членки или Секретаријатот може да поднесат определени коментари во однос на прашањето за затворање на предметот. Прашањето за затворање на предметот се разгледува низ призмата на акциониот извештај и

евентуално поднесените коментри. Кога државите членки и Секретаријатот ќе се согласат дека мерките кои биле предвидени и преземени од страна на државата се доволни, Секретаријатот ќе му предложи на Комитетот на министри, усвојување на финална резолуција. Процесот на надзор над извршувањето се смета за завршен, а пресудата за извршена со усвојување на финална резолуција од страна на Комитетот на министри.

Зголемена интеракција помеѓу ЕСЧП и Комитетот на министри

Интеракцијата на ЕСЧП и Комитетот на министри, преку примена на членот 46 од ЕКЧП од страна на ЕСЧП, постојано еволуира. Во последните години ЕСЧП се почесто го помага процесот на извршување на пресудите на повеќе начини, на пр. преку давање на насоки во своите пресуди во однос на определени мерки на извршување кои државата треба да ги преземе (во т.к. квази-пилот пресуди или „пресуди врз основа на член 46.“).

Такви препораки во денешната пракса на ЕСЧП може да се најдат во однос на индивидуалните мерки, во се поголем број на случаи, при што не е исклучено ЕСЧП да определи и рок за преземање на таквите мерки (на пример, во неколку случаи на незаконско лишување од слобода, донесени во предмети против други држави членки на Советот на Европа, ЕСЧП констатирал дека принципот на *restitutio in integrum* во случаите неопходно бара пуштање на слобода на апликантот и наредил негово итно пуштање).

Во контекст на општите мерки, во рамките на постапката за донесување на „пилот“ пресуда, ЕСЧП подетално ги анализира причините за структурните проблеми кои ги воочил, со цел да даде соодветни препораки или попрецизни индикации во однос на општите мерки, или може и да побара преземање на конкретни општи мерки во прецизно утврдени рокови во самата пресуда. Во овој контекст, ЕСЧП ги користи „пилот“ пресудите во принцип во случаите на структурни проблеми кои генерираат или постои ризик да генерираат „клонирани“ случаи.

Системот на извршување на пресудите и одлуките на ЕСЧП на национално ниво

Во текот на 2009 година од страна на Собранието на РМ „во пакет“, беа усвоени два законски текста: Законот за застапување на РМ пред ЕСЧП и Законот за извршување на одлуките на ЕСЧП (Службен весник на РМ бр. 67/2009). Со првиот се смени организациската и хиерархиската поставеност на Владиниот агент за застапување на РМ пред ЕСЧП и службата на Владиниот агент. Согласно Законот за застапување на РМ пред ЕСЧП, Владиниот агент го именува Владата на РМ, а тој е воедно и Директор на Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП, орган во состав

на Министерството за правда без статус на правно лице¹. Владиниот агент согласно одредбите од споменатиот закон беше именуван на 13.09.2011 (објава во службен весник на 30.09.2011) со што реално и започна неговата имплементацијата. Практичната операционализација на решенијата содржани во Законот за застапување на РМ пред ЕСЧП овозможи и почеток на имплементација на Законот за извршување на одлуките на ЕСЧП. Овој закон предвиде формирање на Меѓуресорска комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП, со која раководи Министерот за правда, а во чиј состав влегуваат и функционерите кои раководат со Министерството за внатрешни работи, Министерството за надворешни работи, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за финансии, Министерството за образование и наука, Министерството за здравство, Министерството за транспорт и врски и Министерството за локална самоуправа, претседателот на Судскиот совет на Република Македонија, претседателот на Врховниот суд на Република Македонија, претседателот на Советот на јавните обвинители, Јавниот обвинител на Република Македонија и владиниот агент (за повеќе види Закон за извршување на одлуките на ЕСЧП).

Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП е предвидено да претставува техничко административна подршка на Меѓуресорската комисија.

Комуникацијата со Комитетот на министриот, кој на ниво на Совет на Европа е задолжен за надзор над извршувањето на пресудите и одлуките на ЕСЧП, остана резервирана за Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП, во чија надлежност, меѓурдугото е не само организација, подготвка и подршка на работата на Меѓуресорската комисија, туку и изготвувањето на акционите планови и извештаи и нивно доставување до Комитетот на министри. За разлика од ова, учеството во работата на состаноците за човекови права на Комитеот на министри (DH meetings (состаноци)), примарно поради финансиски причини сеуште, во принцип, останува резервирана за Постојаната мисија на РМ при Советот на Европа.

Меѓуресорската комисија во 2012 и начинот на нејзиното функционирање

Владата на РМ на 21.2.2012 го донесе решението за формирање на Меѓуресорската комисија (Службен весник на РМ бр.32/2012). Во текот на 2012, таа одржа еден состанок. Имено на 26.11.2012 се одржа конститутивниот и првиот работен состанок на комисијата. Во текот на истиот, Комисијата го усвои Деловникот за работа, а воедно ги разгледа и предлог мереките за извршување на 8 пресуди на ЕСЧП донесени во предмети против РМ (за детален список на пресудите кои беа на дневниот ред на првиот состанок на Комисијата види анекс бр.1).

¹¹ Согласно претходниот систем, Владиниот агент беше државен советник во Министерството за правда, а во својата работа и остварување на своите обврски беше подржуван од Сектрото за подршка на Владиниот агент.

Дебатата во текот на состанокот резултираше со донесување на конкретни заклучоци кои во форма на препораки за преземање на определени мерки или доставување на определени податоци, беа адресирани до соодветните органи. Истите беа усвоени врз основа на предлог заклучоците предложени од страна на Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП. Според својата содржина, усвоените препораки може да се систематизираат во три групи: оние кои имаат за цел преземање на конкретни мерки во функција на извршување на конкретна пресуда (на пример, препорака за усвојување на определен начелен став од страна на судството, како општа мерка); оние кои имаат за цел прибирање на информации со цел следење на определни состојби или процеси кои се важни од аспект на извршување на пресудите, како и нивно проследување до Комитетот на министри за потребите на следење на процесот на извршување на конкретните пресуди (како на пример, препорака за доставување на податоци за евентуален предлог за повторување на домашната постапка, поднесен од страна на конкретен апликант, а согласно домашните процесни законодавства и текот, односно исходнот на постапката по таквиот предлог); и третиот вид кои имат за цел анализирање на определени состојби со цел согледување на потребите за видот и содржината најчесто на општите мерки кои треба да бидат преземени или можеби се веќе преземени (најчесто во ситуации кога пресудите се однесуваат и лоцираат повреди во врска со настани кои се случиле во период на значително поголема временска дистанца од моментот на донесување на пресудата на ЕСЧП, па притоа а особено важно да се согледаат на пример евентуалните промени во законодавството или практиките настанати во меѓувреме).

Заклучоците на Меѓуресорската комисија освен препораките содржат и конкретни рокови во кои надлежните органи треба да ги преземат мерки во насока на реализација на препораките и преку Бирото за застапување на РМ да ја известат Меѓуресорската комисија за преземените мерки, или пак да ги достават бараните информации. Ваквите информации се собираат и обработуваат од страна на Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП и обработени се презентираат пред Меѓуресорската комисија и најчесто се пропратени со иницијатива или предлог од страна на Бирото за нови усвојување на нови препораки од страна на Комисијата во зависност од околностите на секој поединечен случај.

Ваквиот пристап треба да овозможи континуирано и следење одблиску на процесот на извршување на секоја пресуда или група пресуди, со цел соодветна и промптна реакција од страна на Меѓуресорската комисија секогаш кога тоа е потребно, а со цел фасилитирање на процесот на извршување на определена пресуда или група на пресуди.

Краткото искуство од работата на Меѓуресорската комисија, покажа голема респонзивност од страна на органите до кои беа упатени препораките, особено во однос на почитување на роковите за доставување на одговор во врска со препораките на Меѓуресорската комисија. Сепак, иако скромо, искуството од функционирањето на Меѓуресорската комисија во 2012, како и искуствата од процесот на

извршување на пресудите на ЕСЧП во периодот пред формирањето и отпочнувањето со работа на Комисијата укажуваат на потребата од преземање мерки за зголемување на свеста и знаењето кај државните органи за процесот на извршување на пресудите на ЕСЧП и неговите специфики и барања. Несомнено, истукството на Министерството за правда, особено Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП, укажува на потребата за подобро разбирање на процесот на извршување на пресудите и од страна на самите апликанти. Во таа функција овој извештај посветува особено внимани меѓудругото и на информациите кои се однесуваат на процесот на извршување и обврските на државата кои произлегуваат во рамките на истиот, постапката за надзор на извршувањето пред Комитетот на министри и неговите надлежности во рамките на истиот, како и на надлежностите и начинот на функционирање на Меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП.

Статистика

Статистички податоци презентирани во прилог на овој извештај се однесуваат на 2012, односно периодот од 1 јануари до 31 декември 2012 и се презентирани преку класификацијата компатибилна со онаа која ја користи Комитетот на министри, според која предметите се делат на: водечки, „клонорани,, или повторувачки и изолирани.

Водечки случаи, за потребите на надзор врз извршувањето, се оние кои од страна на самиот ЕСЧП во неговата пресуда или од страна на Комитетот на министри, се идентификувани како предмети кои разоткриваат структурни/општи проблеми во одговорната држава и чие извршување бара преземање на општи мерки. Водечките случаи *a fortiori* ги опфаќаат „пилот,, пресудите донесени од страна на ЕСЧП. Треба да се има предвид дека водечките случаи може да бидат различни од аспект на нивната важност, имајќи предвид дека тие се однесуваат на проблеми кој се со различен степен на сложеност, кои во зависност од околностите, бараат поедноставни или преземање на посложени или покомплексни мерки за потребите на нивно извршување.

„Клонорани,, или повторувачки случаи во принцип се оние кои се однесуваат на структурни или генерални проблем кои веќе се покренати пред Комитетот на министри во еден или повеќе водечки случаи, односно предмети; па овие предмети најчесто се групираат во група со водечкиот предмет за целите на надзорот врз извршувањето.

Изолирани случаи се оние каде повредата на ЕКЧП е тесно врзана за специфичните околности на конкретниот предмет. Еден случај кој во иницијалната фаза од надзорот над процесот на извршување бил класифициран како изолиран случај, може да стане водечки, во светло на последователни информации кои укажуваат на постоење на погенерален проблем.

Предметите решени спогодбено, најчесто се вклучуваат во некоја од групите какви што се формираат за потребите на следење на процесот на извршување на начинот описан погоре. Со влегувањето во сила на Протоколот бр. 14 на 1 јуни 2010, во надлежност на Комитетот на министри е и извршувањето на одлуките за спогодбено решавање на предметите донесени од страна на ЕСЧП врз снова на спогодба постигната помеѓу државата и апликантот, односно апликантите, а согласно член 39 став 4 од ЕКЧП, како и пресудте донесени од страна на совет од тројца судии согласно членот 28 став 1 точка б од ЕКЧП.

Иако постоеа иницијативи, надлежноста на Комитетот на министри да се прошири и на **одлуките донесени врз основа на унилатерална декларација од страна на државата**, истите не беа прифатени. Така, Комитетот на министри не го следи извршувањето на унилатералните декларации. Сепак треба да се има предвид можноста дека доколку државата не ги реализира обврските превземени од страна на државата во изјавената унилатерална декларација, апликантот има право да побара неговиот предмет да биде вратен на листата на предмети на ЕСЧП.

Според статистиката во текот на 2012 година, пред Комитетот на министри за надзор над извршувањето се пристигнати вкупно 63 предмети против РМ. Само 3 од овој број на предмети се класифицирани во групата на „водечки предмети“. За предмети кои влегуваат во оваа група и повредите на ЕКЧП констатирани од страна на ЕСЧП види анекс бр.2. Ваквата нивна класификација се должи на фактот што во овие предмети ЕСЧП од ратификацијата на ЕКЧП од страна на РМ во 1997 па до денес, за првпат констатира повреди на ЕКЧП, која по својата природа засега се уникатни и не се констатирани во ниту една од претходно донесените пресуди против РМ од страна на ЕСЧП. Преостанатите 60 предмети во најголемиот дел се завршени со одлуки за спогодбено решавање кои скоро без исклучок се однесуваат на предмети со наводи за неразумно траење на домашните судски постапки (види анекс бр. 3).

Во текот на 2012 година Комитетот на министри донесе една финална резолуција во однос на РМ, со која го затвори извршувањето на 37 предмети против РМ – сите се однесуваат на одлуки за спогодбено решавање на предметите.

На крајот од 2012 година пред Комитетот на министри под надзор на следење на процесот на извршување остануваат вкупно 122 предмети против РМ, од кои 22 се водечки случаи, а останатите се вбројуваат во групата на „клонирани“, или повторувачки случаи или изолирани случаи. Далеку поголем процент отпаѓа на „клонираните“, отколку на изолираните случаи, што се должи на бројот на спогодбено решени предмети со наводи за повреда на членот 6 од Конвенцијата, од аспект на правото на судење во разумен рок.

Под „зајакната надзор,“ РМ има два предмети и тоа: Здружение на граѓани Радко и Паунковци v. РМ и Ел Масри v. РМ. Преостанатите 20 „водечки,“ предмети се под „стандардна супервизија,“ (види анекс бр. 2).

Податоците презентирани во анекс бр. 4, а кој се однесуваат на почитување на роковите за исплата на паричното обештетување се конзистентни со начинот на кој Комитетот на министри ги обработува податоците во врска со исплатите на досудениот правичен надомест во неговиот извештај за 2012. Специфика на методологијата на Комитетот на министри е што тој податоците ги обработува врз основа на исплатите извршени во текот на годината за која се известува, а не врз основа на датумот кога истекува крајниот рок за исплата утврден со самата пресуда односно одлука на ЕСЧП. Според статистиката заснована на овој принцип, РМ во текот на 2012 година извршила исплата по основа на 64 предмети (пресуди и одлуки). Притоа во текот на 2012 година се регистрирани 5 задоцнети исплати, а на крајот на 2012 година Комитеот на министри чекал потврда за извршена исплата по основ на 4 предмети. За правилно разбирање на презентираните статистички податоци важно е да се спомене дека во случајот на овие 4 предмети не станува збор за доцнење во исплатата, од причина што не се работи за предмети во однос на кои крајниот рок за исплата истекува во текот на 2012 година, туку ова само значи дека рокот за исплата започнал во текот на 2012 година а продолжил да тече во текот на 2013 година, односно дека РМ во делот од рокот за исплата во текот на 2012 година не ја потврдила исплатата на досудениот износ на правичен надомест.

Анализата на просечното времетраење на извршувањето на пресудите против РМ, пред Комитетот на министри, гледано низ призмата на водечките случаи, покажува дека извршувањето во 4 случаи трае повеќе од 5 години, а дека кај најголемиот дел од водечките предмети против РМ, извршувањето трае помеѓу 2 и 5 години. Во 5 предмети извршувањето на крајот на 2012 година изнесувало помалку од 2 години (види анекс бр.5).

Според извори од Комитетот на министри, на крајот од 2012 година, пред Комитетот на министри за надзор над извршувањето имало вкупно 11.074 предмети во однос на сите држави членки на Советот на Европа, од кои 1.772 стнале конечни во текот на 2012. Од вкупниот број, 1.433 биле водечки случаи, а 9.641 предмети биле повторувачки.

Во текот на 2012 година, Комитетот на министри усвоил 1.035 финални резолуции, од кои 850 во однос на повторувачки случаи, а 185 во однос на водечки случаи.

Во анексот бр. 6. се презентирани податоци за финансиските обврски кои настанале за РМ по однос на пресуди и одлуки на ЕСЧП, земајќи ги предвид износите на правично обештетување (нематеријална, материјална штета и трошоци) досудени со пресудите и одлуките на ЕСЧП. Презентираните податоци се базирани на обврските настанати во

текот на календарската година, а не врз основа на реализираните исплати во текот на годината. Зато, во предвид треба да си има дека некој од финансиските обврски презентирани во една година, доспеваат за исплата во текот на следната календарска година. Со цел поголема транспарентност и конзистентност со начинот на кој за овие состојби се известуваше во претходните годишни извештаи за состојбата со предмети пред ЕСЧП против РМ, табелата содржи податоци за финансиските обврски на РМ настанати од сите видови пресуди и одлуки донесена од страна на ЕСЧП. Ова значи дека овде се вклучени сите пресуди и одлуки против РМ со кој се досудени определени парични средства, независно од гореспоменатата класификација на водечки, повторувачки или изолирани случаи и предмети кои биле спогодбено решени. Презентираните бројки ги опфаќаат и досудените износи по основ на унилатерлани декларации. Така пресудите и одлуките донесни против РМ од страна на ЕСЧП во текот на 2012 , за државата произвеле финансиска обврска за исплата на износ во висина од EUR 339. 830.

АНЕКС БР. 1

Предмети на дневен ред на првата седница на Меѓуресорската комисија за извршување на одлуките на ЕСЧП

1. Бајалциев v. РМ (А. бр. 4650/06)
2. Сашо Ѓоргиев v. РМ (А. бр. 49382/06)
3. Ѓорѓиев v. РМ (А. бр. 26984/05)
4. Василковски и др. v. РМ (А. бр. 28169/08)
5. Огражден и др. v. РМ (А. бр. 35630/04, 53442/07 и 42580/09)
6. Трампевски v. РМ (А. бр. 4570/07)
7. Радко и Пауновски v. РМ (А. бр. 74651/01)
8. Бочварска v. РМ (А. бр. 27865/02) од

„ВОДЕЧКИ“ ПРЕДМЕТИ ПРОТИВ РМ

Број на апликација	Датум на донесување на пресудата	Датум на правосилност	Апликант	Вид на повреда	Тип на супервизија
1 74651/01	15.01.2009	15.04.2009	Здружение на граѓани Радко и Паунковски против РМ	слобода на здружување	зајакната супервизија
2 39630/09	13.12.2012	13.12.2012	Ел Масри против РМ	апсење без судска контрола, право на слобода и сигурност, нечовечко однесување/тортура (процедураална повреда и неефикасна истрага, неефикасен правен лек, право на семеен живот)	зајакната супервизија
3 41188/06	19.04.2011	19.07.2011	Атанасов против РМ	повреда на правото на правично судење во кривична постапка, повреда на правото на испитување на сведоци	стандардна супервизија
4 13886/02	22.12.2005	12.04.2006	Атанасовик и др. против РМ	повреда на правото на судење во разумен рок, право на ефикасен правен лек	стандардна супервизија

5	36815/03	14.01.2010	14.04.2010	Атанасовски против РМ	повреда на правото на судење во разумен рок во работни спорови, повреда на правото на правично судење во граѓанска постапка	стандардна супервизија
6	4650/06	25.10.2011	25.01.2012	Бајалчиев против РМ	повреда на правото на судење во разумен рок, повреда на правото на непристрасен суд во граѓанска постапка	стандардна супервизија
7	41916/04	06.05.2010	06.08.2010	Борис Стојановски против РМ	повреда на правото на пристап до суд	стандардна супервизија
8	10649/03	19.06.2008	19.09.2008	Фетаовски против РМ	повреда на правото на пристап до суд, повреда на правото на судење во разумен рок во граѓанска постапка	стандардна супервизија
9	26984/05	19.04.2012	19.07.2012	Георгиев против РМ	нечовечко однесување/тортура (процедурална повреда) и неефикасна истрага	стандардна супервизија
10	6906/03	03.07.2008	03.10.2008	Јанкуловски против РМ	неизвршување и мирно уживање на сопственоста	стандардна супервизија

11	69908/01	15.02.2007	15.05.2007	Јашар против РМ	нечовечко однесување/тортура (процедурална повреда) и неефикасна истрага	стандардна супервизија
12	4922/04	08.10.2009	08.01.2010	Лазароски против РМ	право на пристап до суд, право на слобода (вклучувајќи и го и првичното законско лишување од слобода) и право на фер судење	стандардна супервизија
13	22928/03	02.11.2006	12.02.2007	Маркоски против РМ	повредена на правото на судење во разумен рок во постапка по работен спор	стандардна супервизија
14	11621/09	25.03.2010	25.06.2010	Митрески против РМ	право на правично судење при ослободување на затвореник	стандардна супервизија
15	26541/02	29.11.2007	02.06.2008	Нанков против РМ	право на судење во разумен рок во кривична постапка	стандардна супервизија
16	23152/05	27.05.2010	27.08.2010	Настеска против РМ	право на судење во разумен рок во кривична постапка, и право за правично судење	стандардна супервизија
17	14438/03	24.04.2008	24.07.2008	Нешевски против РМ	неизвршување и право на ефикасен правен лек	стандардна супервизија

18	27736/03	08.01.2009	05.06.2009	Петкоски и др. против РМ	право на пристап до суд, и право на правично судење	стандартна супервизија
19	49382/06	19.04.2012	19.07.2012	Сашо Ѓорѓиев против РМ	повреда на правото на живот	стандартна супервизија
20	45150/05	10.06.2010	10.09.2010	Спасовски против РМ	право на пристап до суд	стандартна супервизија
21	1431/03	22.10.2009	22.01.2010	Трајче Стојановски против РМ	незаконско лишување од слобода (во психијатриска болница)	стандартна супервизија
22	28169/08	28.10.2010	28.01.2011	Василкоски и др. против РМ	право на правично судење при ослободување од притвор	стандартна супервизија

АНЕКС БР.6

ФИНАСИСКИ ОБВРСКИ НА РМ ПО ОСНОВ НА ОДЛУКИ ПРЕСУДИ НА ЕСПЧ

Години	2002	2003- 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Вкупно (по тип на одлука)
										<i>Износи во Евра</i>
Судење во разумен рок- ОДЛУКИ (вклучувајќи една одлука за повреда на член 2-правот на живот во 2010, и една одлука за чл.б и член 1 протокол 1 од 2012)	77.000	0	14.500	15.870	150.040	96.226	608.800	186.773	248.410	1.397.619
ПРЕСУДИ за разумен рок и др. права од Конвенцијата	0	0	14.396	22.635	23.370	29.225	11.864	91.420	192.910	
Вкупно (по години)	77.000	0	14.500	30.266	172.675	119.596	638.025	198.637	339.830	